

BANK TIZIMI VA PUL-KREDIT SIYOSATI

Fayzullayev Jonibek Mambetsaliy o'g'li

ALFRAGANUS UNIVERSITY dotsenti, PhD

Ollayorov Behruzбек Sardor o'g'li

ALFRAGANUS UNIVERSITY Iqtisodiyot yo'nalishi talaba

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16832561>

ARTICLE INFO

Received: 11th August 2025

Accepted: 12th August 2025

Published: 13th August 2025

KEYWORDS

bank tizimi, pul-kredit siyosati, Markaziy bank, inflyatsiya, moliyaviy barqarorlik, kredit, foiz stavkasi, iqtisodiy o'sish

ABSTRACT

Ushbu maqolada bank tizimining mazmun-mohiyati, asosiy funksiyalari hamda pul-kredit siyosatining nazariy asoslari tahlil qilingan. Shuningdek, O'zbekistonda bank tizimining shakllanish bosqichlari, pul-kredit siyosatining amaliyotdagi ko'rinishlari va uning iqtisodiy jarayonlarga ta'siri ilmiy asosda yoritilgan. Maqolada mavjud muammolar va istiqbolli yo'nalishlarga ham e'tibor qaratilgan.

Kirish. Zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida bank tizimi va pul-kredit siyosati har qanday mamlakat iqtisodiyotining barqarorligi va samarali ishlashini ta'minlovchi muhim omillar sirasiga kiradi. Banklar nafaqat moliyaviy vositachi sifatida, balki milliy iqtisodiy siyosatni amalga oshirishda ham muhim rol o'ynaydi. Pul-kredit siyosati esa Markaziy bank tomonidan inflyatsiyani jilovlash, iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash, moliyaviy barqarorlikni saqlash va to'lov tizimining samaradorligini ta'minlash maqsadida olib boriladi. O'zbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida bank tizimini shakllantirish va rivojlantirish bo'yicha qator muhim islohotlar amalga oshirildi. Jumladan, milliy valyutaning joriy etilishi, banklar faoliyatining huquqiy asoslari yaratilishi, raqobatbardosh bank muhitining shakllanishi, raqamli texnologiyalarning joriy qilinishi ushbu sohaning bosqichma-bosqich rivojlanishiga turtki berdi. Ayniqsa, so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan liberallashtirish va raqamlashtirish islohotlari bank tizimining xalqaro standartlarga moslashuvi yo'lida muhim qadam bo'lmoqda. Mazkur maqolada bank tizimining mohiyati va asosiy funksiyalari, pul-kredit siyosatining nazariy asoslari, O'zbekistondagi bank tizimining rivojlanish bosqichlari, pul-kredit siyosatining amaliyotdagi ko'rinishlari hamda mavjud muammolar va istiqbollari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Bu orqali moliyaviy siyosatning iqtisodiy jarayonlardagi o'rni va ahamiyati chuqur o'rganiladi.

Bank tizimining mohiyati va funksiyalari. Bank tizimi – bu davlatdagi barcha bank institutlari va moliyaviy vositachilar tizimi bo'lib, u moliya bozorining ajralmas qismidir. Banklar iqtisodiy tizimda vositachilik rolini o'ynaydi, ya'ni jamg'armalarni aholiden va korxonalaridan yig'ib, ularni kredit shaklida iqtisodiyotning turli sohalariga yo'naltiradi. Bank tizimi ikki asosiy darajadan iborat bo'ladi:

- Markaziy bank – davlatning asosiy pul-kredit siyosatini yurituvchi vakolatli organi (O'zbekistonda: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki).

- Ikkinchi darajali banklar (tijorat banklari) – yuridik va jismoniy shaxslar bilan to'g'ridan-to'g'ri moliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi banklar (masalan: Ipoteka bank, Kapitalbank, Trustbank, Asakabank va boshqalar).

Bank tizimi iqtisodiyotda moliyaviy vositachilik, pul aylanishini ta'minlash, to'lov tizimlarini yuritish va kredit munosabatlarini boshqarish funksiyalarini amalga oshiradi.

Bank tizimining asosiy funksiyalari:

- Depozitlarni jalb qilish. Tijorat banklari jismoniy va yuridik shaxslardan omonatlarni (depozitlarni) qabul qiladi. Bu jamg'armalar asosida banklar kredit ajratish faoliyatini yuritadi. Depozitlar muddatli, talab qilib olinadigan va jamg'arma turida bo'ladi. [1]
- Kredit berish. Banklar o'z mijozlariga kredit ajratish orqali ularning biznes faoliyatini kengaytirish, iste'mol xarajatlarini moliyalashtirish va investitsion loyihalarni amalga oshirish imkoniyatini yaratadi. Kreditlar qisqa, o'rta va uzoq muddatli shaklda bo'lishi mumkin. [2]
- Pul muomalasini tashkil etish. Banklar naqd va naqdsiz pul muomalasining asosiy ishtirokchilaridir. Ayniqsa, hozirgi davrda elektron to'lovlar, mobil banking va onlayn to'lov tizimlari bank tizimi orqali yuritiladi.
- To'lovlar va hisob-kitoblarni amalga oshirish. Banklar vositachiligida yuridik va jismoniy shaxslar o'rtasida turli moliyaviy operatsiyalar amalga oshiriladi. Bu moliyaviy barqarorlik, pul oqimlarining izchilligi va iqtisodiy aloqalarning soddalashuvini ta'minlaydi.
- Valyuta operatsiyalari. Tijorat banklari ichki va tashqi valyuta bozorida konversiya (ayirboshlash), eksport-import hisob-kitoblarini amalga oshiradi, xalqaro moliyaviy xizmatlar ko'rsatadi.
- Likvidlikni boshqarish va risklarni taqsimlash. Banklar o'z aktiv va passivlarini samarali boshqarish orqali moliyaviy xavflarni kamaytirishga harakat qiladi. Likvidlik – bu bankning qisqa muddat ichida o'z majburiyatlarini bajarish qobiliyatidir.
- Investitsion faoliyat. Ba'zi banklar o'z mablag'larini qiymatli qog'ozlarga (obligatsiyalar, aksiyalar) yo'naltirib, qo'shimcha daromad oladi va bozorni moliyalashtirishda ishtirok etadi.

Tizimning samarali ishlashi uchun shartlar:

- Mustahkam qonunchilik bazasi (Banklar va bank faoliyati to'g'risidagi qonun)
- Markaziy bankning samarali nazorati va tartibga solishi
- Audit va moliyaviy shaffoflik
- Innovatsion texnologiyalarni joriy etish (raqamli bank xizmatlari)
- Aholining moliyaviy savodxonligini oshirish [3]

Bank tizimi iqtisodiy muomalada vositachilik qiluvchi markaziy institut bo'lib, uning barqaror va samarali ishlashi milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishiga xizmat qiladi. Pul aylanishining soddalashuvi, kredit resurslarining yetkazilishi va to'lovlar tizimining ishonchiligi orqali banklar makroiqtisodiy barqarorlikning muhim omiliga aylanadi.

Pul-kredit siyosatining nazariy asoslari. Pul-kredit siyosati (yoki monetar siyosat) — bu davlat tomonidan Markaziy bank vositasida iqtisodiyotdagi pul massasini, foiz stavkalarini, kredit hajmini va likvidlikni boshqarish orqali umumiy makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan siyosatdir.

Pul-kredit siyosatining asosiy maqsadlari quyidagilardan iborat:

- Inflyatsiyani nazorat qilish
- Milliy valyutaning barqarorligini saqlash
- Iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish
- Bandlik darajasini ushlab turish

Monetar siyosatning ikki asosiy turi:

- Ekspansion (kengaytiruvchi) pul-kredit siyosati. Bu siyosat iqtisodiy inqiroz yoki pasayish davrida qo'llaniladi. Uning maqsadi – iqtisodiy faollikni oshirish. Markaziy bank quyidagi choralarni ko'radi:
  - Asosiy foiz stavkasini pasaytiradi
  - Kredit olishni osonlashtiradi
  - Pul massasini ko'paytiradi

Natijada korxonalar kredit olib investitsiya kiritadi, aholi iste'moli ortadi, talab ko'payadi va iqtisodiy o'sish rag'batlantiriladi.

Restriktiv (cheklovchi) pul-kredit siyosati. Bu siyosat inflyatsiya yuqori bo'lganda qo'llaniladi. Maqsad – narxlar o'sishini jilovlash. Markaziy bank:

- Foiz stavkasini oshiradi
- Kredit shartlarini qattiqlashtiradi
- Pul massasini qisqartiradi

Natijada talab qisqaradi, inflyatsiya tushadi, lekin iqtisodiy o'sish sekinlashishi mumkin. [4]

Pul-kredit siyosatining vositalari. Monetar siyosatni amalga oshirishda Markaziy bank quyidagi asosiy vositalardan foydalanadi:

- Foiz stavkalari boshqaruvi. Markaziy bank tomonidan belgilangan asosiy stavka (asosiy foiz) orqali iqtisodiyotdagi kreditlar va depozitlar qiymati boshqariladi. Stavka oshirilsa – kreditlar qimmatlashadi (restriktiv siyosat), pasaytirilsa – arzonlashadi (ekspansion siyosat).

- Majburiy zaxira me'yorlari. Tijorat banklari o'z depozitlarining bir qismini Markaziy bankda zaxira sifatida saqlashga majbur. Bu me'yor oshirilsa – kreditlash kamayadi; pasaytirilsa – ko'payadi.

- Ochiq bozor operatsiyalari (OMO). Markaziy bank davlat obligatsiyalarini sotib olish yoki sotish orqali bozor likvidligini tartibga soladi. Obligatsiyalar sotilsa – bozor puldan tortiladi; xarid qilinsa – pul massasiga qo'shiladi.

Pul-kredit siyosati va fiskal siyosat o'zaro bog'liqligi. Pul-kredit siyosati mustaqil bo'lsa-da, davlatning fiskal (byudjet) siyosati bilan muvofiqlashtirilgan bo'lishi zarur. Misol uchun, agar fiskal siyosat orqali davlat xarajatlarini oshirsa, monetar siyosat talabni cheklab inflyatsiyani nazorat qilishi mumkin. Aks holda, siyosatlar bir-biriga zid bo'lib, iqtisodiy muvozanatsizlikka olib keladi. [5]

Pul-kredit siyosatining samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillar:

- Moliyaviy bozorlar rivojlanganlik darajasi
- Bank tizimining likvidligi
- Valyuta kursining erkinligi
- Aholi va biznesning Markaziy bankga bo'lgan ishonchi
- Inflyatsion kutishlar (expectations)

Masalan, agar aholining inflyatsiyaga bo'lgan kutishlari yuqori bo'lsa, foiz stavkasi oshirilgan taqdirda ham narxlar barqaror bo'lmasligi mumkin.

Pul-kredit siyosati – iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda eng muhim davlat vositalaridan biridir. Markaziy bank asosiy foiz stavkasi, majburiy zaxira me'yorlari va ochiq bozor operatsiyalari orqali iqtisodiyotdagi pul massasini tartibga soladi. Bu esa inflyatsiyani jilovlash, iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash va milliy valyutaning barqarorligini saqlashga xizmat qiladi.

O'zbekiston bank tizimining rivojlanish bosqichlari. Mustaqillikdan keyingi dastlabki yillar (1991–2000). O'zbekiston 1991-yilda mustaqillikka erishganidan so'ng, sobiq Sovet Ittifoqi moliyaviy tizimidan uzilgan holda milliy bank tizimini shakllantirishga kirishdi. 1991-yil 2-sentabrda O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki tashkil etildi.

Asosiy o'zgarishlar:

- 1992-yil – milliy valyuta sifatida so'm muomalaga kiritildi.
- “Banklar va bank faoliyati to'g'risida”gi qonun (1996) qabul qilinib, bank tizimining huquqiy bazasi yaratildi.
- Davlatga tegishli banklar hukmron bo'lib, kreditlar asosan yirik sanoat korxonalariga ajratilgan. [6]

Bozor iqtisodiyotiga o'tish va tizimni kengaytirish (2001–2010). Bu davrda bank sektori asta-sekin bozor tamoyillariga asoslangan faoliyatga moslashdi. Tijorat banklarining soni va moliyaviy xizmatlari kengaydi.

Asosiy jarayonlar:

- Elektron to'lov tizimlari joriy qilina boshlandi.

- Birinchi raqamli bank xizmatlari (plastik kartalar, bankomatlar) paydo bo'ldi.
- Banklar o'rtasida raqobat kuchaydi.
- Markaziy bankning nazorat va tahlil funksiyalari mustahkamlandi.

Statistik ma'lumot (2008-yil):

- Faoliyat yuritayotgan banklar soni: 30 dan ortiq
- Tijorat banklarining umumiy aktivlari YalMning 22% ini tashkil qilgan. [7]

Barqarorlashtirish va modernizatsiya (2011–2016). 2010-yillarning boshlarida iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash maqsadida bank tizimiga qator tarkibiy islohotlar kiritildi.

Asosiy o'zgarishlar:

- Bank kapitalining yetarliligi normativlari kuchaytirildi (Basel I va Basel II talablari).
- Davlat korxonalarini kreditlash kamaytirildi.
- Banklar uchun xalqaro moliya tashkilotlari (IMF, EBRD, ADB) bilan hamkorlik yo'lga qo'yildi.

Muammolar:

- Kredit portfellarining yuqori darajada davlat loyihalariga yo'naltirilganligi.
- Xususiy sektor ulushining pastligi.
- Xorijiy banklar ishtirokining cheklanganligi.

Ochiqlik va raqobat muhitini yaratish (2017–2020). 2017-yildan keyin Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida bank tizimini liberallashtirish siyosati boshlab yuborildi. U moliya sektorini xalqaro standartlarga moslashtirishni maqsad qildi.

Muhim islohotlar:

- Milliy valyutaning erkin konvertatsiyasi joriy qilindi (2017).
- Xorijiy investitsiyalar uchun bank sektorini ochish boshlandi.
- "Bank tizimini rivojlantirish strategiyasi – 2020" ishlab chiqildi.
- Fintech xizmatlari va mobil ilovalar jadal rivojlana boshladi. [8]

Xalqaro integratsiya va raqamli transformatsiya (2021–hozirgi vaqtgacha). So'nggi yillarda bank tizimida raqamli texnologiyalar va xorijiy kapital ishtiroki jadal sur'atlarda kengaymoqda.

Yangi bosqich xususiyatlari:

- Xalqaro banklar (TBC Bank, OTP Bank) O'zbekistonga kirib keldi.
- Davlat banklarini xususiylashtirish siyosati boshlandi (masalan, Ipoteka bank aksiyalarining bir qismini xorijiy investorlar sotib oldi).
- Elektron identifikatsiya, QR to'lovlar, mobil banking keng joriy qilinmoqda.
- 2023-yildan boshlab, "Open Banking" tamoyillari sinov tariqasida joriy etilmoqda.

Statistika (2024):

- Faoliyat yuritayotgan banklar soni: 33 ta
- Tijorat banklarining umumiy aktivlari: 670 trillion so'mdan oshgan
- Aholining bank xizmatlariga qamrovi: 72% [9]

O'zbekiston bank tizimi bosqichma-bosqich islohotlar yo'li bilan rivojlanib, bugungi kunda ochiq, raqobatbardosh va raqamlashtirilgan moliyaviy infratuzilmaga aylanish yo'lida. Xalqaro standartlarga moslik, xorijiy kapital jalb qilinishi va raqamli bank xizmatlarining kengayishi orqali tizimning samaradorligi sezilarli darajada oshmoqda. Kelgusida moliyaviy barqarorlik va bank xizmatlari qamrovini yanada kengaytirish strategik yo'nalishlardan biri bo'lib qoladi.

Pul-kredit siyosatining amaliyoti O'zbekistonda. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki pul-kredit siyosatini yuritishda makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, inflyatsiyani nazorat qilish va bank tizimi likvidligini tartibga solish kabi vazifalarni bajaradi. So'nggi yillarda pul-kredit siyosatining liberallasuvi va institutsional mustahkamlanish jarayonlari sezilarli darajada faollashdi.

Markaziy bankning asosiy siyosiy maqsadi. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining asosiy maqsadi — pul-kredit siyosati orqali narxlar barqarorligini ta'minlash. Bu 2019-yildan boshlab kuchga kirgan yangi "Markaziy bank to'g'risida"gi qonun asosida rasmiylashtirilgan.

Markaziy maqsad:

- Inflyatsiyani barqaror past darajada ushlab turish
- 2025-yilga borib maqsadli inflyatsiya darajasi: 5% [10]

Asosiy foiz stavkasi boshqaruvi. Foiz stavkasi Markaziy bank tomonidan bozor ishtirokchilariga signal sifatida qo'llaniladi. So'nggi yillarda stavka inflyatsiyaga mos ravishda moslashtirildi.

Foiz stavkasi inflyatsiya prognozlarini asosida belgilab boriladi. U kredit bozorida narxlarning shakllanishiga va banklararo foiz stavkalariga kuchli ta'sir ko'rsatadi.

Likvidlikni boshqarish: banklararo kreditlash va REPO bozorining rivojlanishi. Markaziy bank tijorat banklari likvidligini muvozanatlash uchun bir kunlik va qisqa muddatli likvidlik vositalarini (overnight lending, REPO operatsiyalari) amalga oshiradi. 2023–2024 yillarda REPO bozori sezilarli darajada faollashdi. Ochiq bozor operatsiyalari (OMO). Markaziy bank davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish/sotish orqali pul massasini tartibga soladi. Bu usul yordamida bozor likvidligi markazlashgan tarzda boshqariladi. Majburiy zaxira siyosati. Banklar jalb qilgan depozitlarning bir qismini majburiy zaxira sifatida Markaziy bankda saqlashadi. Zaxira normasi Markaziy bank tomonidan belgilab boriladi:

- 2024-yil holatiga ko'ra, so'mda jalb qilingan depozitlar uchun zaxira normasi: 4%
- Valyutadagi depozitlar uchun: 12%

Bu vosita inflyatsiyaviy bosimni kamaytirish, kredit hajmini tartibga solish va valyuta bozoriga bosimni cheklashda ishlatiladi.

Inflyatsiyani jilovlash amaliyoti. 2017-yildan boshlab O'zbekistonda inflyatsiyani nishonga olish (inflation targeting) tizimiga o'tish siyosati boshlangan. Bu tizimda inflyatsiya uchun aniq maqsad belgilanadi va siyosiy vositalar shu maqsadga yo'naltiriladi.

Milliy valyuta va valyuta bozoriga ta'sir. 2017-yilda O'zbekiston valyuta kursining erkin konvertatsiyasi siyosatini joriy etdi. Bu o'zgarishlar Markaziy bankning bevosita intervensiyalarini qisqartirdi. Valyuta bozoridagi barqarorlik pul-kredit siyosatining yana bir ustuvor vazifasidir.

Markaziy bank o'zining valyuta intervensiyalari orqali valyuta kursini keskin o'zgarishlardan himoya qiladi.

Pul-kredit siyosatining muammolari va takliflar:

Muammolar:

- Foiz stavkalari real sektor uchun hanzu baland (qimmat kreditlar)
- Raqobatning pastligi: ayrim banklar kreditlarni asosan davlat loyihalariga yo'naltiradi
- Inflyatsion kutishlar hali to'liq barqaror emas
- Tashqi iqtisodiy bosimlar (import narxlari, valyuta o'zgaruvchanligi)

Takliflar:

- Kredit bozorini chuqurlashtirish, foiz stavkalarini real sektorga moslashtirish
- Aholi va biznesga Markaziy bank siyosatini tushuntirishni kuchaytirish (kommunikatsiya strategiyasi)
- Pul-kredit siyosatini fiskal siyosat bilan yaxshiroq muvofiqlashtirish [11]

O'zbekistonda pul-kredit siyosati so'nggi yillarda sezilarli darajada rivojlandi va xalqaro tamoyillar asosida shakllanmoqda. Markaziy bank asosiy e'tiborni inflyatsiyani nazorat qilishga va makroiqtisodiy barqarorlikni saqlashga qaratmoqda. Pul-kredit siyosatining amaliyoti asta-sekin bozor tamoyillariga moslashtirilmoqda, lekin real sektor bilan o'zaro integratsiyani kuchaytirish uchun hali ham tizimli yondashuv zarur.

Xulosa

Bank tizimi va pul-kredit siyosati har qanday milliy iqtisodiyotning asosiy tayanchi hisoblanadi. Banklar moliyaviy vositachilar sifatida jamg'armalarni iqtisodiyot tarmoqlari

o'rtasida taqsimlaydi, kredit munosabatlarini tartibga soladi va to'lov tizimining uzluksiz ishlashini ta'minlaydi. Markaziy bank esa pul-kredit siyosatini amalga oshirish orqali inflyatsiya, likvidlik, valyuta kursi va iqtisodiy o'sishga bevosita ta'sir qiladi. O'zbekiston misolida qaralganda, mustaqillikdan so'ng bosqichma-bosqich shakllangan bank tizimi bugungi kunga kelib xalqaro standartlarga mos ravishda isloh qilinmoqda. So'nggi yillarda tizimda muhim o'zgarishlar – milliy valyutaning erkin konvertatsiyasi, raqamli moliyaviy xizmatlarning kengayishi, xorijiy banklarning kirib kelishi, foiz siyosatining shaffofligi kuzatilmoqda. Pul-kredit siyosatining samarali yuritilishi natijasida inflyatsiya darajasi pasaymoqda, bozordagi pul massasi va foiz stavkalari o'rtasidagi muvozanat saqlanmoqda. Shu bilan birga, iqtisodiyotda hali ham yuqori foiz stavkalari, kredit resurslarining cheklanganligi, moliyaviy savodxonlik pastligi kabi muammolar mavjud. Kelgusida bank tizimining barqarorligi va pul-kredit siyosatining samaradorligini oshirish uchun quyidagi chora-tadbirlar muhim ahamiyat kasb etadi: raqobat muhitini kengaytirish, bank xizmatlarini aholining barcha qatlamlariga yetkazish, makroiqtisodiy prognozlar asosida moslashuvchan siyosat yuritish va moliyaviy islohotlarni chuqurlashtirish. Umuman olganda, bank tizimi va pul-kredit siyosatining uyg'unlashuvi iqtisodiy o'sishni rag'batlantiruvchi muhim omil bo'lib, milliy rivojlanishning asosiy tayanchlaridan biri sanaladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Frederic S. Mishkin, "The Economics of Money, Banking and Financial Markets", 2021
2. CBU – Kredit portfeli tahlili, 2023 yil 4-chorak
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 12 noyabrdagi PF-6107-son Farmoni, "Bank tizimini rivojlantirish strategiyasi"
4. Blanchard O., Johnson D.R. "Macroeconomics", Pearson, 2017.
5. Dornbusch R., Fischer S., "Macroeconomics", McGraw-Hill Education, 2014.
6. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, tarixiy ma'lumotlar — www.cbu.uz
7. Jahon banki, "Uzbekistan Financial Sector Review", 2011
8. Prezident farmoni PF-4947, 2017-yil 7-fevral — "Harakatlar strategiyasi"
9. CBU "Bank tizimining ko'rsatkichlari", 2024-yil 1-chorak
10. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, "Pul-kredit siyosatining asosiy yo'nalishlari – 2024 yil"
11. Juraevich, T. A. (2018). Assessment of Internal Audit for the Management of Environmental Quality and Ways to Improve them. *IMPACT: International Journal of Research in Humanities, Arts and Literature (IMPACT: IJRHAL)*, 6(2), 145-150.
12. Туйчиев, А. Ж., & Ганиев, А. Н. (2018). РОЛЬ АУДИТА В ОБЕСПЕЧЕНИИ КАЧЕСТВЕННОГО УЧЕТА. In *Неделя науки СПбПУ* (pp. 130-132).
13. Мэтякубов, А. Д., & Матризаева, Д. Ю. (2020). Экономический анализ эффективности управления инвестициями в промышленности. *Бюллетень науки и практики*, 6(7), 251-256.
14. Ташмухамедова, К. С., & Мэтякубов, А. Д. (2019). Методология определения эффективности инвестиций. *Бюллетень науки и практики*, 5(4), 288-292.
15. Мэтякубов, А. Д. (2022). Развитие промышленности и её роль в национальной экономике. In *Инвестиции, градостроительство, недвижимость как драйверы социально-экономического развития территории и повышения качества жизни населения* (pp. 153-159).
16. Jonibek, F. (2022). Industrial development and role in the national economy. *Бюллетень науки и практики*, 8(4), 445-449.
17. Alisher, T. (2024). Moliyaviy hisobotning xalqaro Standartlari o'zbekiston uchun Qanday afzallik tomonlari mavjud. *Alfraganus*, (1 (6)), 27-31.
18. Туйчиев, А. Ж., & Ганиев, А. Н. (2018). РОЛЬ АУДИТА В ОБЕСПЕЧЕНИИ КАЧЕСТВЕННОГО УЧЕТА. In *Неделя науки СПбПУ* (pp. 130-132).

19. Мэтякубов, А. Д., & Матризаева, Д. Ю. (2020). Экономический анализ эффективности управления инвестициями в промышленности. Бюллетень науки и практики, 6(7), 251-256.
20. Mambetsaliy O'g'li, F. J. (2025). Cluster System as a Strategy for Efficiency in Construction Materials Industry. Academia Open, 10(2), 10-21070.
21. Jonibek, F. (2020). The Role and Importance of the Production of Building Materials in the Development of the Economy of Uzbekistan. Бюллетень науки и практики, 6(12), 292-296.

